Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Articulus secundus

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

ille enim promissus est in lege Xi docere nos aa, et ideo non est expectanda alia 3tia lex.
ad 4tum dico quod in Evangelica lege praedicatur regnum coelorum ipse enim Xus in propio
in propio praedicatoris suae dixit appropinquabit regnum coelorum, et hoc regnum praedi-
carunt Apli et praedicant etiamnum de die in diem concionatores christiani. quod
autem dicitur et tunc erit consumatio, ~~[illegible]~~ hoc expliciter illegi primo ad literam
de consumatione et destructione Jerusalem quae iam est facta per Tatum et Vespasianum
et quidem postquam nomen Xi tum in Jerusalem quae caput erat orbis tum in aliis
gentibus × per Aplos fuit praedicatum. Ergo possit illegi de consumatione mistica
Ecclesiae quae scil. in omnibus gentibus fundetur, et hoc facta mundum est fiet tamen in hoc
ipsa lege quando ergo promissione Xi omnium unum erit ovile et unus pastor, et ideo non
debemus aliam legem expectare, quin potius obligamur indubitate credere, quia lex
evangelica in Xi sanguine instituta durabit ad finem mundi.

× universis

Aelius Edus.

De

Lege humana positiva Edum se.

Praeter legem divinam et gratiae, quae ad praecepta legis naturalis paucissima alia
addidit ex institutione Xi et doctrina Aplorum Edum quod dictum est supra, convenienter
datam esse legem humanam tum ex illo scripturae qui potestati resistit Dei ordinationi
resistit et iterum per me reges imperant et legum conditores iusta decernunt, non tamen
ex eo quod lege divina et naturali multa indeterminata relinquebantur, quorum decisio
ad comem hominum felicitatem plurimum necessaria fuerat, satis liquet. et ideo postquam ea ex-
plicavimus quae de iure naturae et lege divina dicta venerant, ad legem humanam accedimus
explicandam quae quidem civilis est aut Ecclesiastica, de ea autem 4. praecipue examinanda
est. primo. penes quos sit potestas ferendi leges Ecclesiasticas. 2do. penes quos facultas condendi
leges civiles. 3tio quae in utrisque requiratur promulgatio. 4to. an harum legum virtus depen-

deat ab acceptatione regali? quibus aliquando illi incidentur plura alia addentur erunt autem de singulis singulo sectione. de primo quid erit.

Sectio Prima

Penes quos sit potestas ferendi leges Ecclesiasticas?

Quoniam homo unus quisque ex corpore et anima constituitur ex ordinatione divina, ita necesse 93.
fuit ut leges darentur quibus homo et homo corpus et homo anima regeretur, homo corpus autem regitur homo quoad in politicis gubernatur, homo anima vero quoad in salute sua spirituali ordinatur, unde et quidem leges alia civiles et politicae alia ecclesiasticae dicuntur seu Canonicae. et autem leges Canonicae quibus huiusmodi societas spiritualis et politica quoad eius salutem aliquomodo movetur aut temporalis: cum propositum autem sectione in id inquirendum pertinet quos sit potestas ferendi leges spirituales et Ecclesiasticae, circa quam ante resolutionem duo et prodeunt supponenda, et quidem.

Supponendum est primo quod potestas spiritualis sit ex lege alia sed inchoata, quia fuit 94.
in quarum congregatione fidelium ante adventum Christi alia plena et consumata quia nunc et in Ecclesia Christi fuit enim primo necessum fuit, ut homo dirigeretur in fine suo supernaturali et spirituali suae aeternae, ita etiam necessum fuit ut semper daretur potestas a qua huiusmodi dirigi valeret: quod autem hoc potestas ante adventum Christi fuerit imperfecta, ea vero quae in Ecclesia nostra datur perfecta et lex hoc solo patet, quod nunquam obiter hoc potestas non sit quae fuerit ante legem mosaicam, cum enim lex Evangelica obligetur omnes mundicolas, lex autem mosaica tantum obligebat circumcisos, potestas quoque legis Evangelicae est universalior, adhuc dicit quod fuit lex Evangelica ut supra et habita et consumata legis veteris et perfectio eius, ita etiam potestas eius est consumata et perfectio legis, unde non dicitur in lege Evangelica perfecta et consummata, cessa ea quae fuit ante adventum Christi imperfecta tunc et inchoata.

2do et supponendum quod quidem corpus esset subditum uno Deo illud sub Deo illo esset 95.
Deus et tu dominaberis illi, ita etiam lex corporis seu politicae et civilis esset subdita legibus ecclesiasticis quae sunt ordinatae, id enim commendat ratio naturalis, ut gradus et subordinatio

gratiarum, taliquoq; sit subordinata priori, et ideo finis felicitas corporis esse subsidiaria felicitati animae, quemadmodum etiam gratia corporis diligendi in felicitate et bonum temporale subsidiaria gratiae animae in bonum spirituale, sed autem haec gratia ipsa lege, et dicto quoniam quod lege civile esse subsidiaria legibus finitis seu canonicis, quare multa lege civili non valere quae obstiterit saluti animae, huiusmodi enim lege, et ex vinculo iniquitatis et inhonestatis, quo valere non possunt. Sequitur etiam exinde quod lege civile non possunt obligare nisi ex vi legis canonicis non gratiaeunt indigere ex moali ordinatione quia felicitas corporis esse subdita felicitati animae, et omnem quaerit corpori dominari, atque haec tua notorum et multa enim sepe statuta fiunt localia et singularia gratia statuta civilia, quae ea in gratia non obligant nisi legenda potestate finitis gratia priora civilia statuta admissa sed ut si in hoc illis derogetur. Hic ita finitus est

96. Assertio 5. Penes ecclesiam sanctam et ipsam potestas condendi leges ecclesiasticas seu canonicas etiam circa res quae immediate in spiritualibus non attinent, dumodo ad spiritualem fidelium salutem promovendam inserviant. Et veritas Catholica quoad maiorem partem vinculiter nota quoad reliquam partem etiam et gratia nostri temporis haereticorum qui gloriantur offendere ecclesiam Principes et Dominos saeculi non solum leges canones vel institutiones fuisse nisi de iis quae in scriptis attinent ad maiorem et clariorem eorum observationem. Sed quomodo haec haereticorum sit commentum ex eo patet quod huiusmodi haereticus dicat qui ecclesiam non audierit sit sicut ethnicus et publicanus, et iterum sine restrictione dicit pasce oves meas, non quod ecclesiae et capiti eius B. Petro quemlibet et omnia cura in omnibus ea quae ipsis necessaria ad salutem, in quorum enim fabula Gregii non attentis, nulla quae male pascitur: ut quo quae sit commodo pascere, omnis erat ut pastori Gregii eius cura sine restrictione committere, atque multa in particulari sed necessaria ad salutem omnium, quae in scriptura tacta non sed, et ideo et quod etiam in hac cura et pascendi solicitudo B. Petro tanquam capiti ecclesiae quemlibet sit. Sed hoc assertio non subsequitur clarius patebit.

97. Assertio 6a. Fuit universale ecclesiae regimen non solum B. Petro et in eorum successoribus quemlibet fuit, alii autem ecclesiae prelati dependent ab eo, sic etiam universalis

potestas gladii legis Evangelicae, quae pertinet tam ad S. Petrum eiusque successores, ad alios autem Ecclesiae Prelatos, Episcopos, Primates, Archiepiscopos, et Patriarchas, et eadem quae ipsis limitata sunt. Et omnis theologorum sententia in S. Magni fundata in illorum legitur, qui Christus ad Petrum dixerit quia ipse est Petrus, et super hanc petram aedificaret Ecclesiam suam, ipsi etiam tradidit curam ovilis et misit ut pasceret oves, eiusque ibi commisit claves regni addens, quodcumque ligaret in terris, ligatum foret in coelis, et quodcumque solvisset in terris solutum est in coelis, quoque quidem Christus ad solum Petrum Christum locutus est, unde satis aperte patet, quia ipse primae et universali Ecclesiae praefuit, cui primo dixit et tu aliquando conversus confirma fratres tuos, et quod fecerunt cum Catholici S. Petrum et eius successores, universali Ecclesiae Navorchos Vicarios Christi et Apostolici Ecclesiae recognoscimus, asserti facili datur.

Ubi Vnusquisque cateus habet potestatem gladii legis, quemque sibi commissa est cura Communitatis et ex dictis patet et notali datur relucet: quod cui soli commissa est cura totius ovilis, et Communitatis Ecclesiae, illi etiam soli competit facultas gladii legis universalis et Ecclesiae tota Ecclesiae obligante. Videntur ad vel ex ipsis terminis nota quare sacramentum curae ovilis et Communitatis Ecclesiae universalis commissa est soli Petro et eius successoribus ut primus est habitus et intractet deinde reliquis doceibus: quod etiam illi soli competit et eius successoribus universalis gladii legis potestas quod est ipsa pars asserti. Et ex ea datur etiam quod insertis dictis scil. quod extra Episcopi, Archiepiscopi, Primates et Patriarchae dignitas Ecclesiae prelati, sunt a S. Pontifice et Christi in terris Vicario deputati in cura ovilis et Apostolica Gregis christiani, ita etiam facultatem gladii legis cateus sortiantur, quemque ipsis Christi in terris Vicariis limitatur vel amittitur, cum enim cateus unusquisque potestatem gladii legis habeat, quemque ipsi cura Communitatis commissa est, profecto autem Ecclesiae Prelatis curam Communitatis Christianae absolute sed deputatur ad caput commissa est, similiter etiam facultas gladii legis commissa credenda est. quod quidem magis confirmatur hoc, quia sic longe magis consulitur unioni fidelium et Monarchiae Ecclesiae, quae assimilatur terribili castrorum aciei ordinatae, quia fuit in ordinata acie una potestas alteri subiacet, ita etiam in Ecclesia una potestas ab altera dependet, quae sane terribili aciei, in acie nisi ab uno agitate visibili tota dependeret, regnum enim ait Christus in se divisum desolabitur, ore autem illud regnum divisum est, ubi subordinatus simetria deest, et ex hoc dicit Greg. in capit.

98.

decreto nostro Caa. 2. q. 6. n. solum qd a sede romana Episcopi expectanda sit
cura super suis actionibus, sed etiam qd Episcopi non sint vocati in parte solicitudinis
non in plenitudine potestatis.

99. Igitur Episcopi in sua diocesi sunt Episcopi primate, et metropolitani in sua pro-
vincia legati sedis apostolicae in provincia sua legatis Cardinalis in Curia suum
titulum habentes, si iurisdictione qui Episcopale habeant ordinaria in suis qui diocesibus
legem condere possint legis ex dictis, cum omni Episcopi in diocesi sua, praesertim cum
de aliis id dictum solo, sit cumsua cura constantis, et fidelium ad hanc diocesim existen-
tium salute non solum particularis, sed etiam generalis promovere deceant, oportet qd ad legum
condendi facultate habeant, legibus quippe huna societas servetur et virtutem moneat
exercitia vide act. 20. dicit quia finitis s. possit Episcopus regere Ecclesiam Dei. et hoc
potestas Episcopi a primeva Ecclesia usque ad nostra tempora sine ulla controversia fuit recognita
quam ipsi sit propositi gubernandi subiacere, bellum, quia ipsi sit latae addituri pre
nobis, et hoc nostris etiam temporibus adeo certum est, et non iam de potestate ferendi leges
Episcopi quaerente dubitetur, sed potius controversatur, an hac potestas Episcopi sit collata
immediate a Xto fuit eam habet suum Episcopum et Vicarius Xti in terris Papa, an vero ea
habeant mediante de gentes sit a s. Pontifice, qd posterius confirmetur, et ita nobis in
asserendo similiter suscepta est, eo qd sic melius salvatur Ecclesiae monarchia:
hoc nihilominus certum est qd omnis Episcopi hanc potestatem habent de gentes a Christo Ecclesia et
mediatam a Xto, illa tamen gratiae sed quietudine iuris communis.

100. ad autem qd de Episcopis hic dicit a potiori de Archiepiscopis primatibus et metropolitanis
dicit, quia hi eminenter Episcopi sunt, proinde qd Episcopis quaerit ratione iurisdictionis, ipsis
in eminenti iure habent. De legatis etiam qd dictum est habetur ex capit. finali de officio legati
et de Cardinalibus in capit. ii. de maioritate et obedientia et ratio est quia hi sedis titulum suum
Ecclesiae, illi vero sedis provinciae legatus suae id tamen qd Episcopi sedis diocesim
sua, qd denique de Abbatibus dicit, id ratione aequalitatis convenit, Abbates enim habentes

iurisdictione qui Episcopale, in iurisdictione regulari suorum Cardinal ordinarij iuxta iura
Canonum. At idem huius ordinarij ordinij qd ordinarij illo, petit familia, ferendi leges, ita etiam
qualitas totalis huiusmodi. Dixitq; ex huiusmodi Episcopis, ceteris omnibus nisi videlicet qd respectu
suorum religiosorum facta sine offensa capitali non habeant potestatem ferendi leges, sed processus
tum, sublevantur enim Abbates, supra alios religiosos non in potestate Dominij, sub non vicem
patris, pater autem habet potestatem iudicandi, non autem ferendi leges filio suo: 90 q.

Quartum et arbitror hic quoda notandum circa prohibitorum potestatem ita notandum est 101.
primo qd nullus primas aut metropolitanus extra sua provincia diocesim habet legislationem ferre
nisi cum offensa suorum provincialium Congregationum, et idem aliter in diocesi Episcopi
parochia id est diocesi sine synodi Episcopi aut religiosorum provincialium Congregationum in gallio
nationali aut provinciali Congregatorum offensa statuerint, iniuria fiet vacuum, imo ipse
primas aut metropolitanus aliqui ex ordinary gradus sui periculo subiacebit, ut ita duo
tenuerit Calistus Papa. At habet expresse in Canone nullus primas Cau. 9. q. 3. Sed
notandum est qd omnes Cau. ad forum Ecclesiasticum pertinent, glossantes, fuerint etiam beneficiales
habeant in prima instantia coram ordinarijs locorum cognosci ita quidem ut, verba sunt Trid.
Sess. 24. de reformatione c. 20. legati etiam de latere, nuntij, gubernatores Ecclesiarum
aut alijs quarumcumq; familiaritate vigore non sibi Episcopos in predictis causis ingredire
aut aliquo modo eorum iurisdictione prorepere aut turbare non presumant, sed recta ordine
clericos aliasve personas Ecclesiasticas nisi Episcopo prius requisito eos negligente pro-
cedant, alias eorum processus ordinatos ipso nullos moneat sed atque ad domini satis-
factione partibus illati teneant. hoc Trid. ex qbus priorum varietas satis patet: teneantur
ordinarij ex ipso Trid. eod loco intra biennium a die moto litis causam eijmdi terminare
ita, ut si intra hoc tempus causa terminata non fuerit, liceat eam ad iudicem superiorem ge-
rentes non deferre, quicquam in eo statu quo fuerit assumant, et quam iam terminari
curent. plura alia in eod Trid. c. 20. videri possunt de appellatione in huiusmodi casibus
facta quo portasti olim non eorum lumen dare poterunt, eaquidem libenter hic appo-
nisse nisi satius mihi legi qm hic opponi cogitassem. notandum est ratio

qd Episcopi et successores illorum sed non in apostolatu et quoad iura, dicunt, sed tm
in Episcopatu et quoad generalem et potestatem ordinis, et inde ē qd habent quidem uni-
versalem generandi et ordinandi facultatem, sed non universaliter et in oni loco, quia
iurisdictio eorum ē ē universalis sed determinata ad certam Diœcesin aut provinciam. hic notandi.

105. Superest adhuc quoddam alia breviter replicando, quia nangs adinventa an Vacante
sede Apostolica aut tempore Schismatis generale Concilium potest condere tenere Totam
Ecclesiam obligantem? ante omnia resolutione. Sciendum ē quia aliud ē Concilium generale
aliud nationale aliud provinciale et iterum aliud diœcesanum. generale Concilium
dicitur qd ex obedientia orbis Primatibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis ad illud
vocatis constituitur, non tm requiritur et ones in eo actu prodendi sed sufficit qd
vocati sint et celebratur sub Papa aut eius legatorum prudentia, si Papa deter-
minatis diebus, Papa autem de mortuo aut tempore Schismatis celebrat sub pro-
cessu eius Cardinalis cuius officium id gerit vocare. Nationale Concilium ē qd
sub uno Patriarcha seu Primate ex Archiepiscopis et Episcopis suo provincio
instituitur pro bono procurando aut malo declinando nationi suae in spiritibus immi-
nente. provinciale ē qd ab Archiepiscopo seu metropolitano vocatis suis Dio-
cesanis Episcopis et suffraganeis pro reformatione aut utilitate provinciae Archiepiscopali
celebratur. Diœcesanum denique ē qd a Pontifice Episcopi Diœcesani vocatis suis Dioe-
cesibus, Archipresbiteris religiosis superioribus Ecclesiarum rectoribus, Parochis que
pro communi utili suae Diœcesis instituitur. hic notandi.

106. Et adquirit qd intelligendum, qd Concilium generale sede Vacante non habet potestatem
condendi leges universalem Ecclesiam obligantes. ita docent Valentia, Bellarmin
Mezger Amicus (ad. 20 autem ē qd non apparet, unde hanc potestatem acquisivit, non enim
accepit ea ab aliquo Pontifice de hoc enim nullus extat nec, ea accepit immediate a Xto ut ea
haberet a iure divino, hanc enim potestatem Xtus nemini Contulit, sed singulari
munere petri eius qs in pastorali munere totius Ecclesiae successoribus: non ergo ē unde eam
fundamento dicat qd acquisivit Concilium et ideo Varius negatur qm qd sine ratione esset

nil omnino gravis potestatis ferendi legis pro tota et universali Ecclesia habeat, habetur idque
ea vere reali potestate procedendi et ordinandi ea, quae ratione videbunt et debent
Christo et Christianorum Ecclesiae pro tranquillitate fideliter veri et novi Pontificis Christi
vicarii et quoad corpori mystico praestat de vere non id sed ad suae conservationem et utili-
tatem quae ratione videbunt, posse ordinare, et ordinando se defendere quod usque
caput sibi partialiter quae melius defendat: quoniam id praestat corpori mystico Ecclesiae.

Aliud tertia Lagm: dicit de Capit. Cathedrali: quidquid succedit in omnem iurisdictionem 1054
ordinaria Episcopi tam vacantia quam plenitudine, potest ferre statuta quoad generalia pro sua
diocesi aut provincia quae prius legis retinent, et tenent ipsa statuta recapitulatis. Hoc est
quod capit. Cathedrale succedat in iurisdictione ordinaria Episcopi adeo quod Episcopus potest
fieri hoc potest capit. si Episcopus non fuerit. quantum in ordinaria iurisdictione succedat
capitulum collegium sic capit. Episcopali sede vacante de maioritate et [illegible] in 6. ubi dicit
Episcopali sede vacante potest capit. seu ad quem Episcopalis iurisdictio pertinet, nostri
[illegible] quibus verbis iurisdictio expresse recognoscit capit. sede vacante: quare dicit etiam
quod capit. succedat in iurisdictione ordinaria: iurisdictio quae Episcopus delegata quae ordinaria
non, seu potius electa industria pure, non devolvatur ad capit. ea etiam quae capit. tempore sedis
vacantis decernit, a subsequente Episcopo aut summo Pontifice postmodum possunt revocari, sicutem
et quidem non revocantur firmitate tenent. plura de capitulis sede vacante potestate et
licentia videri possunt apud Lagm: l. i. tit. 4. c. 7. §. 4. nobis hic de potestate ferendi leges
Ecclesiae in presenti dicta sufficiant.

Lectio tertia.

Quinam quos sit potestas condendi leges civiles?

Naturaliter omnes homines non in libertate sua natura nascuntur, ut alteri ex natura subiecti 1054.
sint nisi reverentialiter filii filiis subiecti sunt genitoribus, unde etiam Roma potestas in
hac data nulla legitimo creatus fuit, sed in ea proter hanc tam eius dominandi facultas
sed Scriptura testimonium extenta illam: possum tamen praecedit quidem Ignavata Vocata
in ordine suo coniuncta valuit, de legibus officiis quibus hanc et eorum vocatae in officiis
suis benevolentia providit et enim ratione illuminavit et cognoscerent

ut pro pacifica sibi gvivendi gsuetudine necessariu quoq; est, ut vnu inter se supra se
tolerent, ipsiq; imperio subiacerent, n go tam ordinatne divina gm hnum Dei sapientia
illuminata voluntate hoc hni dominatne temporali dominatur, quia tn oni ordo Deo
placet, ipse Regum Imperia quoadusq; iustiae limites n excederent, servanda ce gfirmavit,
ut in veteri et nova pluribus locis legit scriptura, qd autm dicit in scriptura p me
Reges regnant n refert ad primeva Regu institutne, sed ad Regimini discretione
et sapientiae gubernium gsi diceret p sapientia Dei illuminante Reges regnant, et
legu gditores iusta decernunt. hoc praefata quid de lege et via ordinaria tm
illgi gvenit, quare n negat qd quida Reges in veteri testmto immediate a Deo
instituti, sed quia ordinariu illud n fuit, sed extra ordinaria tm Dei dilectne factu,
in praesenti cum de ordinario dicit, n afficit.

106. Ex eo autm qd Reges et principes pmo p populorum gsensu fuerint gstituti, diversae
regnandi dternatnes evenerunt, et aliud Regnu factu e Monarchicu aliud Aristo-
craticu, aliud Democraticu, et iterum aliud oligarchicu, et rdu diversas has
regnandi dternatnes in diversis facultas gdendi leges subsistit. in Regimine
etenim Monarchico gmodo illud appellat, in quo vnq tm supremq e dominans,
cui oes alij tangm principi suo subiacent, gle Regnu e imperium Romanu, vbi
vnus oniu princeps e Imperator, in Regimine ingm Monarchico potestas ferendi
leges gsistit penes ipsu Monarcha seu vnu illu supremu dominante, et ideo
Imperator gtm de iure potest condere leges pro toto imperio, sed tn pp recessu im-
perij de anno 1576. ut advertit P. König l. 1. decret. tit: 2. n. 9. iam has
universales leges ferre n poest nisi cum suffragio et gsensu principum Imperij. in
Regimine aristocratico sicut dominandi potestas n e circa vnu sed circa Optima-
tes, ita etm circa eos residet condendi leges facultas, in eos etenim sic comtas ius
suu tfudit, ut mutuo suffragio Optimates in eius Utile gevererent, et huiusmodi
e Regnu sive Regime Venetorum. in Regimine Democratico legu condendi
facultas e ad huc circa ipsa comtate et populu et huiusmodi Regimen videt habere res

publica helvetorum. oligarchicum denique illud regimen dicit quod penes paucos
ad tempus reverendum quidem, et sic videtur quod oligarchicum reducit potius ad aristocra-
ticum. cum enim diversum regimen alia fundamentis sed non sit, nisi quia populus unus
in una congregatio magis placuit singulorum ad unum aliquibus aut vicissim magis
pluribus quam uni ministrare, fuit autem in unitate pro omnibus et singulis pro omnibus aggregatis
ita etiam forsitan illud et praecipuum est regimen, quod omnes dominantur illum absolutum
caput reconoscit, et idem sub uno summo interim capite Christo quod suae institutis Gulielmus
inquit omnes clerus et fratres principes et episcopi, omnes cui subordinantur omnes princi-
pes et episcopi omnes.

Tertium generali quoque resolutione ad quodlibet sectae, et doctrinae omnes peritis indicari 107.
tale serendo et fil. quod potestas legislativa non tantum praerogativa boni et fidelis,
sed etiam infidelibus et malis, quae ipsa leges condere, si in justitia limite, nec excedant
quia ita sunt sancta canones ad statuendum rationem juris, nullatenus obligent, non quidem ideo
quia ab infidelibus lata est, sed quia in necessaria dotate ad sui valore requisita deficiunt,
legum enim necessaria dotis est ut quod sapiat divina caritas honesta et justa. et dogma fidei
contra Wiggleff in synodo generali synodo damnatum, quod ab eius haereticis
articulis in hoc verba sonant, nullus est dominus civilis, nullus est praelatus, nullus est episcopus cum est
in peccato mortali, et longum haereticis fuit condemnatus, nec immerito, cum enim Christus noluerit
insistere ut addiscens justis legibus infidelium, quod a pharisaeis tentatus gentili cesari dari
insistere tributum dicens dale cesari quae cesaris sunt quae etiam sunt notae fidei petrus in ma
sua catholica c. 2. dixit servi subditi estote in omni timore domini non tantum bonis
fidelibus dominis, sed autem perversis et obedire domini dicentis suis. cur tributum gentili cesari
dari imperaret, si cum infidelitate aut peccato dominium stare negaret? sequitur
proinde est, quia cum peccato etiam mortali dominium stare potest, ergo non temporale
sed etiam spirituale, quoniam si senkia declaratoria quia eo privatus non fuerit, unde
laudo in peccato mortali valide gerebat valide etiam absolvit, episcopus quoque valide
ordinat valide inaugurat. Hinc quod in eadem synodo contra Hus et
Wiggleff dictum fuit. quod autem leges infidelium si justitia limite excesserint aut
contra sectae canones quod statuerunt nullatenus obligent, ex eo fidei liquet
quia leges non sunt de vinculo iniquitatis aut in bona statu, sic non vinculum sunt

si qua salubria alia statuta aut qua iustitia a fidelibus sequela obligarent, ita positis sit.

108. Assertio primaria potestas condendi leges civiles gerit, cui et omnis ordinari civibus gubernaco munitatis incumbit: et idcirco summus Pontifex spiritales leges quae pro toto orbe Christiano, civiles autem pro iis duntaxat terris in quibus proprie dominium spirituale potestate et iurisdictione gerit temporale, simpliciter sine consensu in regnis suis hereditariis, in terris autem imperii ex supra memorata recessu de anno 1576. §. abant dort daß in cui. Cum consensu principum imperii: leges in regnis optimatum in sua republica principe in suo principatu leges civiles condere possunt in quibus civiles ordinaria iurisdictione temporale ipsi competit sortiantur. E contra et certa sentia quae universali illi institutionali, qui cum lex sit ordinatio quaedam rationis cuius quae curam communitatis habet, omnis quinque tribunalis de potestate condendi leges, quam de communitatis gubernatione ex ordinaria habuerit iurisdictione. Sed fundum quae requirit iurisdictio ordinaria ex curam communitatis ordinaria, unde quia vice tum ordinarii agit, leges condere non potest. Fundum ex quo quinque pontifex summus Ecclesiae leges civiles condendi facultate non polleat nisi in iis regionibus, in quibus cum spiritali temporali gaudet dominio, tum indirecte dominium civile ipsi greatur super universo orbe christiano ut ipse de iure divino ipsi illa ultime esse ovis meas et quod legatorum aut etiam quoliqde verbis aforma patrestrum, quibus loci quinque spiritualis gubernandi potestas in illi civibus directe intendit, tum indirecte simul habuit potestas temporalis, atque ipsi illa quod civiliter spiritualibus ovium rationem obiect repellebatur, et sane S. Gelasius in et fatis promisse nisi Christi ei potestas iudicandi est collata, quae pro negotio salutis spiritualis et fidei defendendo leges civiles illi aterio infringere aut annullare poset, illaque circa iura temporalia disponere, sine quibus Gelasii S. Sacramenti obiecerent et ovium salutem periclitarent: recte ipse tenetur, quod ex eo quia universali regendi ovis cura quae ipsa a Petro et eius in universali regimine successoribus, quae per eodem iure quae ipsum sit one illud infringere annullare et quae quae alia potestate in periculum salutis ovium statuere, adeoque directa civilium potestas summo pontifici quoniam in terris duntaxat sibi civiliter subiectis, indirecta vero in toto orbe christiano.

Et hanc sua potestate sumos hos Gulia Navarchos exercite gmonstrasse in cano-jos.
nibus et Ecclesiastica sacri depstat historia, in iure enim Canonico Cap. Cum Roberti de eo
qui duxit matrimonium Pontifex procepit illegitimis filijs alimenta prestare, quo tn
institutione Civili eis dd denegabant, alia huiusmodi plura in iure Canonico reperiunt ff.
Constat etm ex Ecclesiastica historia quomodo Reges et Imperatores n solum excomunicatis palmine
percussi, sed etm de Imperij suis auctte Pontificia depositi fuerint et in vice eorum alij
surrogati: sic etenim ex auctoratu Childerico Cs. Francorum Rege ad ipsorum Francorum in-
stantia Zacharias PP. qui vixit aria anno 741. Pepinum patronum subrogavit.
sic etm Leo Cs. Carolo magno Orientalium Imperatore instituit, anno: 4: in Concil.
Lateranensi Friderico 2. ab imperio deposuit, ut plura alia silentio transeamus, quibus
manifesto apparet, quia semper Pontifici sumo indirecta Civilis potestas etm in iis
temporibus retenta visa fuit, quo Ditioni eius Civiliter subiecta n fuerunt. Licitu indirecta
id est Ecd qd ipsi gravenka eorum Gulio autorium Ki Salay patereth, hoc igit periculo n sub-
sistente legis gdendi Civile potestas iure Pontificii denegat.

Inferitur ex dictis: qd si contingat regimen ex hereditate aut aliunde ad Reginam de-
volvatur, aut ad Principissam, etm hoc volent potestate gdendi legis Civile omnifles 100.
id est omes qui ditioni aut imperio earum ff subiecti obligentur. Cuius ratio est quia supremo
potestati ac regio iurisdictni annexa est legislatiua potestas: sicut fomina dignitati
et iurisdictni huiusmodi capax fuerit, ratio n est cur ea potestas legis huiusmodi gdendi illi
denegaretur. neq obstat qd Apstlus dicat docere mulieri n permitto neq dominari in
Virum Apstlus enim loqtur de doctrina fidei publice tradenda in Gulia, unde prohibet
mulieres silent in Gulia (ac et alterum loquitur de dominio priuato Oeconomico et inaequali
vbi caput mulieris Vir, n autem fuit locutus de dominio priuato et publico de quo no
loquitur. neq etm urgetur in lege fomina ff. de regulis iuris statuit fomina ab
omnibus officiis Civilibus et publicis remota est, et ideo nec iudicis est nec magistratu
gerere (ac loquitur enim lex prohata de fomina sortis inferioris n vero de excellentibus
ac in regimine constitutis, has enim dignitates Civilis idoneas et nostra cognoscimus etate
quo in solio Regina Angliae Anna sed etm varia principissa imperij dominationi
iure fungebant.

III. Infertur 2: Cum rdum phlum p quas caas res oritur p eas dissolvitur, potestas autem pontificia sit immediate a Xo, ea etiam a nullo hnum tolli poterit sed a solo Deo et Xo eius, adeoque neque in casu publicae haeresis poterit pontifex deponi, ut faventibus superis in tract. de fide docebimus, nisi auctte divina: quapp si quis pontifex in manifesta haeresin incidat, et propterea p gcilium generale destitutus suo officio denuntiet, ipsum generale gcilium n deponit, sed iure et auctte depositum tmodo declarat. egtra quia civilis potestas immedte e ab hnu comtate, p eandem hnum comtate iterum tolli poest etiam invito principe si tn iustus titulus fuerit puta si princeps in tyrannide declinet, vel n servet pactum cum republica initum: dico go si iustus subsit titulus sine caa enim nisi p aperta iniustiam n poest populus principem semel legitime electum deponere, quia p legitima electne one ius suum tstulit in illum, qd tlatum nequit re assumere et in se vel in alium tferre, cum illud titulo donationis factum sit proprium principis. ex eiusdem ratnis quaeniencia deducitur, qd si titulo belli iusti aut alio iusto modo dominium comtatis principi fuerit aquisitum, illud denuo de principe tollere n sit in populi potestate, gnia illud princeps n accepit a comtate qui solus tn licitae repetitnis ex iusta caa e titulus. qd si vero iniusto bello aut p tyrannide dominium aquiri gtigerit in comtate, iniusta dominii e usurpao, quoad vesqs gsensu eorum quorum interest fuerit legitimata, quousque leges gditas vi et robore suo carere satis apertum e. gbus etiam quae rdum exigentia tituli dicta fuerant satis explicata manent, obiectbus enim gbuscunque occurri ex dictis de facili poterit, et ideo erit.

Sectio 3tia.

Quanta in legibus tum civilibus tum canonicis promulgatio requiratur?

Promulgatne gnda publica in ordine ad fundandam obligatne actualem ad one legem humana sive ecclesiastica sive civile necaria ee ex dictis hbetur, et vix reperire e respiciendo ad comem onium populorum gsuetudinem, qui infidietur, sed hoc in superioribus satis discussum

in presenti inquirere, quis potius de quibusdam eius indagare, nisi hic finis videat
promulgationis, et an statim postquam facta est iam ad legis obligationem observantiam? quatenus clarius quid
sentiendum sit intelligat, prius de civilibus postea de canonicis dictis assertis tractare
delectat. sit ergo.

Assertio X. quinquies quam ad imperiales leges glossatores obligent quin primo solemniter fuerint
promulgatae, tamen respiciendo ad imperiales novas et Caesareas leges imperatoriae non obligant nisi post
duos menses a die facta promulgationis quibusdam, et quidem eas solas provinciis, in quibus metropolis
fuerint promulgatae, adeoque ut universitas totius imperii obligent, et nearum quae in singulis
provinciarum singularum metropolis promulgentur a data facta promulgatione duo menses diffluxerint, antequam nulla servanda et obligatoria. ita tenuerunt theologi, canonista,
et civilista.

Prima pars quod quam ad imperiales leges glossatores obligent quin primo solemniter fuerint
promulgatae ex eo deducitur, quod quinque fuerint promulgatae, ac habent nearum legum, neque potest
effendi quod ad hoc deficeret aliquis defectus non obligarent: quo ad

Secunda autem pars quod non
obligent nisi post duos menses a die facta promulgationis habetur ex rubrica ad auctentica
ut facta nova constitutione, nisi quia ita dicit, ut facta nova constitutione, post quinquennium
earum post duos menses valeant, ex quo quaerunt DD. quod imperatoriae leges ante
duos menses non valeant. neque interest quod hoc non in ipso textu habetur sed tantum in rubrica ad
textum: cum enim apud juristas ut Amicus cum aliis advertit contra recepta prius quaesita verba rubricae faciant ad textum semper, et non repugnant inter se, habent vim textus: cum
ipsi in rubrica legislator generaliter loquatur et reddat ad textum semper nec nisi non
e textui repugnat habenda est pro textu ad legem, ut dicit imperatoriae leges
imperatoriae non obligant ante elapsos duos menses, nulla quaeque positiva lex obligat, nisi
ex quo non obligat vetita est legislatori, non autem ante vetita imperatoris obligatoria nisi trimestri a die facta promulgationis elapso juxta dictam
auctentica: ergo ut.

Altera enim pars sit. quod in singulis provinciarum metropolis debent imperatoriae leges promulgari ut sit post duos menses a promulgatione
elapsos inducant obligare in casu auctentica habet, quod autem violata auctoritas
ex instituto et sic loquatur de legibus testatis tantum ut ibidem advertit glossa hoc dicit

extendit ad omnes leges, eamque servare debent omnes, omnibus imperio subiecti, et ab
quemcumque non deest, dum enim in civitatibus et una omnium gentium moris et consuetudo, con-
sentiens est, quod ut singulae provinciae de sua obligatione certiorent, leges in singularum
metropoli promulgent.

III. Assertio 2da Cum extra dominia vim dicant ~~[illegible]~~ impune
[illegible] nulla lege vetitum
fuerit, et prolata constitutio de facienda promulgatione in singularum pro-
vinciarum metropoli, et de facta obligatione nisi post duos menses fit moratoria
ea non obligent alias leges aut principes nisi ad ingenio et legibus imperatorum subdi-
tos, unde ad consuetudinem regnorum et principatuum attendendum est qua promulgatio
esse debeat ut leges obligent, et ubi nil brevitatis constitutum, aut consuetudine in hac
re receptum, standum est iure naturali, et ut leges quae jam in civitate metropolitana seu
regia fuerint promulgatae statim obligent ac quam et in quorum notitiam facta promulgatio
contigerit devenire. Ergo hoc assertio de naturali aequitate nemo enim tenetur legibus nisi ob
x naturali obligatione legum eximit, nisi constitutionibus principum superiorum, cum ipse imperator
extraditur sua non sit superior, quia eius legibus non subditi nisi sunt, nisi
constitutionibus eius a legum obligatione eximunt, sed standum est constitutionibus principum superiorum
imperantium, aut consuetudinibus locorum, et ubi nisi consuetudo nisi constitutio specialis est,
in possessione vim naturae, de iure autem naturae non est solum quam ut in metropoli regia publice
promulgetur, atque ita lex totum regnum aut partem quae sub dominio vigeat:
quoniam aliud statutum non est aut consuetudo non habet, leges in metropoli regia publice pro-
mulgatae statim ad sui observantiam obligent. Et in ordinariis regnorum consuetudo
ut leges in singularum provinciarum metropoli promulgentur, adeo ingressionalibus esse
observandum, ne quidem nunquam ubi non est, aut nunquam ubi est.

IV. Assertio 3a. ad hoc ut leges pontificiae sedis Romae obligent, non est necesse nisi ut Romae
promulgentur, nisi forte aut in ipsa legislatione statuatur, aut alicui privilegium aut consuetu-
do contrarium habeat et finis et tempus ~~[illegible]~~ gratia non ramos, qui ad hoc ut pontifi-
cia leges obligent arbitrantur esse necesse, ut in singulis episcopatibus promulgentur.

Ita autem assertio huiusmodi nisi lege pontificia Romæ tm promulgata aliis etiam provinciis et episcopatibus obligaretur, id fieret velex naã rei vel ex iure positivo, neutrum cum fundamento dicitur: nemo id fit ex naã legis, de naã quæ sic legis ñ è nisi talis solemnis promulgatio qua lex qtm ad se reuiri potest in notitia subditorum atq; hoc habetur et si Romæ tm solemnis promulgatio fiat, inibi enim veluti quasi omnium regnorum Catholicorum legati morantur, ex omnibus nationibus ad illorum limina frequentantes fere semper manendum: et veluti romana Curia è mater et suprema Matrix omnium Curiarum et metropolis omnium episcopatuum: fuit go iuxta gtharios, de naã legis ñ requiritur, nisi qd in matrice singulorum episcopatuum promulgetur, neq; necesse è ut in singulis episcopatibus lex episcopalis proclametur, ita dicimus quia sufficit universalis lex in universali omnium matrice Curia romana promulgari, et sane qmodo ex naã rei plus requiratur ñ habet unde asseratur, si enim ea quæ legum affectat habent non etiam id requiritur de iure positivo de tali etenim iure nullibi gstat nisi forte velis adducere veritatem authentica ut facta nova gstitutione et dicere quod in iure canonico nil statuti è observandum sit in Civile et illud Cap. de novi operis nuntiatione ubi dicit quia vero fuit lex ñ dignum Sacros Canones imitari, ita et sacrum statutum canonum principium gstitutis adiuvant &c. Cum go in Canonibus nil deceret de promulgatione, standum è iuri Civili. at gtra hoc è qd in illo Cap. ut supra dicit ñ agit de iure quo lex promulgari, sed quo lites dirimenti ut fit. in litis dirimendis ubi in Canonibus nil decernit standum sit iuri civili. gtra è 2do quia legibus civilibus sic prorogaretur protestati pontificii, si enim pontifex tm Romæ legis vellet promulgari, ñ obligaret gtra voluntatem nisi romanos, qd est odiosum, adeoq; ad ius quo lex promulgari ñ extendendum. gtra è 3. qd de facto plerumq; pontifex legis tm Romæ promulgat et tamen eas obligat totam Curiam. gtra denique è 4. qd ñ ex toto terrarum orbe ad romanam Curiam delatis iudex iuxta Cancellaria regulas aliasq; regulas Romæ solum promulgatas decidunt; qd ad hæc fieri ñ possunt nisi promulgata Romæ fuerint lex pontificia sine etiam alia promulgatione totam Curiam obligaret: go &c.

115. Dici tn nisi forte aut in ipsa lege aliter exprimat, aut alia privilegia aut consuetudo ingrarium habeat. Ac enim idem benore legis, aut idem privilegium aut consuetudinem. Atque in legibus pontificiis è non dubito, aut certo subsistendi privilegio aut consuetudini pro priori erit derogandum. Et quid si in ipsa lege aliud exprimat, aliud n è quin idem valeat legislatori in pertu legis subjectam ex obligetur et n antea: si autem privilegium aut consuetudo quoda habeat, ut ei expresse in legibus pontificiis n derogetur, plerique bona voluntate legislatoris interpretantur ex aliter obligare n presumit, nisi qdem in ea privilegio aut consuetudini n derogat, qd maxime de legibus ministerialibus aut popularibus è aliqdem, aria quas huiusmodi consuetudine in Germania regere videtur, ut ait Metzger part. 3. disp. 34. a. 1. 5. 6. n. 12. Hoc tn eatenus dicta volo, ut n statim ex qui gravari legum sentia mali arguere possemus, si idem lex in provinciis aut civitatibus sui promulgata n è lege ea pontificia n observent. Id magis videndum arbitror quemnam inter duas hoc sententias videatur stabilior, et tn idem qd diximus in tract. de actibus humanis sect. vet. iudicandum erit ita, ut si quorundam pontificum fuerit lege obligare, et tn ea expressis fuerit, à quato exempta n maneat, extra sit exemptus si publicus visa fuerit lege n obligare nisi etm in singulis civitatibus promulgetur.

116. Asserto 4. quoq; de vire pontificio obligandi tota civitas sui legibus n requirat nisi bona promulgatione, adeoq; in legibus pontificiis n valeat, si se loqd id è obi in lege aliud n exprimit aut gravari consuetudo n habet, constitutio imperatoria ut in singulis provinciis lex promulgetur hoc ut sed actualiter obligare habeat, in eo tn etm valet profata constitutio imperatoria, qd qdo in lege pontificia aut canonica aliud expresse sive datur profectum sive datur absentium n additur qdo ex obligare incipiat, scilicet duo menses indicantur vacatio, qbus diffluxis lex illa sive sive culpa actualiter obligat. Eatenus sic communis sententia quin quibus aliqui obiant ex eo, qd qdo de obligatione cum sit quodda odiosum, debitat, ut non sit iudicio prudentum, qd iudicium declarat, ipsam profata illa imperatoria constitutione, qua dicit ut lex post duos menses sive valeat adeoq; etm lex pontificia qd aliud n additur sive post duos menses obligare censeat.

scripta non se sola certè me non moveret, quia ubi nullus positivum nil determinat standum
è iuris non, cum ego illud quod dicit quia S. Canones leges non designant ut supra è
habitu bonum è illegitimum de iure quo liceat dirimunt, adeoque vel ex hoc satis notum, non me
me moveret, nisi legisset Bullam Pii 4. super declaratione temporis ad observanda
decreta S. Oecumenici et generalis concilij Trid. ubi hoc habent: nos itaque ut omnis
controversia litisque tollatur motu proprio eam rem prout rationi iuris et equitati
quemvis certum Iuxta declaranda: nam etsi ipsius quidem decreta etiam de venera-
bilium fratrum nostrorum S. Rom: Eclia cardinalium qui filio et absente magistro
nostro decreto confirmata à nobis fuerint sub fine mensis Januarij: et hoc etiam tem-
pore apud hanc sedem observare coperunt, quia dum non parum temporis in eis como
diligenter emendandis, mutandis, necnon consumptum fuit, et N3. iure etiam omni
sancitum è ut constitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant, quae
nobis et ipsum desunt è prodita decreta ita ad dictum reformatione ipsos positivum
dundazat sententia à calendis Ianuarij proximè futuri obligare cepisse ita
Bulla Pii 4.

Hoc ego Bulla ad veritatem profata asserti meum determinat asserere et positam ij.
simul affirmatione: cum ego pontifex dicit quod iure etiam omni sancitum sit, ut con-
stitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant ad imperatoria constitutione
quo iniuit ut facile novae constitutione respexisse valem è, et si etiam eam in legibus
pontificij servanda probasse indicat, quod ipse tres menses à confirmatione usque ad
obligatione intercedit, unum pro mendis emendandis, duos autem à facta promulgatione
usque dumtaxat ita decreta idem ea quae iuris et positivi obligarent. et hac
Pii Bulla ita moveor ut longe probabile mihi videatur quod pontifex etiam in suis le-
gibus imperatoria illa constitutione observanda probavit, quemadmodum. quod iure omni
sancitum è, ut leges non nisi post certum tempus id è duos menses vim obtineant,
etiam in legibus pontificijs observet: Verum itaque tenendum è, quod leges positivae
pontificia et quae de ijs quae ex Sanctis statuta non obligent nisi post duos
menses à die forte promulgatis nisi expressa aliud caveat in ipsis legibus suis
supra de legibus imperatoris dictum fuit.

118. Sic in lege pontificia positiva et quae ab eis quae ex legibus prohibita sunt
quae ipsi deducit ad ordine pontificio, obligaliquorum auctorum sententia longe
scandalosae viam aurium offensivae haereticae et huiusmodi dominos, eadem
obligant etiam ordine duos menses elapsos et abusus die facta promulgationis, quemadmodum
prohibent docere sententias eiusmodi, nam autem quemadmodum sub tali et tali censura prohibent
ratio prioris est, quia prohibent id quod ex legibus pertinent ad ponere, in omni sententia
quoque scandalosa aut haeretica est quia prohibita, sed est prohibita quia huiusmodi
mala proinde malitia ex re ipsa est, et ideo obligat ne doceat omnibus qui ita
ut dicti declarata et promulgata fuerit. ipsa attendo ad censuras subiicit in-
terdicunt sententias eiusmodi, proinde potest aliquid prohibere, et ideo certum est quia
censura eiusmodi pertinent ad res positivas, ex obligatione vero censurae illae
non obligent ante elapsos duos menses, neque ius quod antea innotat, nisi aliud in
ipsa lege dicat, aut nisi prohibitum sit, ad quod vero affectus ipse reservatae
sunt respicere, et duobus mensibus illis nondum elapsis, absolvere possit, quoniam
ius semel elapsi absolutio soli Summo pontifici reservatur.

119. Duo ~~sed~~ quae in propositione objici possent, et peculiaris certia assertae attinent: quorum
unum est alterum cum est solutum et est istud quod in Capit. de novis operis nuntiatione dicitur,
quia fuit lex non dedignant S. Canones imitari, ita etiam sacrorum statuta Canonum
admittunt affectibus adiuvant, unde concludunt, quod quia in iure Canonico de pro-
mulgatione nihil fieri dicat, nil peculiaris statuat, respiciendum sit ad ius Civile
et ideo dicunt etiam in Canonicis procedendum, adeoque leges pontificias in singulis pro-
vinciis et Episcopatibus debent promulgari. sed ad hoc supra n. 114. abunde respon-
sum est, ut dicitur in libro aliud addere superfluum foret. alterum autem quod obiicitur parum
habet difficultatis, et est illud: quod dubium an lex sit sufficienter promulgata, de non obligat,
quia praeter hoc quod promulgata sit ipsa clementina legis, etiam requiritur statutum
melior autem est ratio sententiae ut diximus in tract. de gratia. atqui dubium est in proposita
sententia an lex pontificia tunc tum promulgata sit sufficiens promulgata quoad alias provincias

obligandos: quod etiam nisi fuerit in aliis principiis et episcopatibus promulgata, non obligat stante in possessione libertate. Sed ut dixi hoc argumentum parum habet difficultatis nam. R. cum distinguendo dubium est an lex sit sufficienter promulgata dubio ad ipsa promulgatione pertinente lex non obligat, tenet dubio tantum ad sufficientiam promulgationis pertinente et quidem te quando de iure constat, et constat simul de lege et promulgatione facta non rebus quippe sic stantibus scil. quando constat de lege lata, constat de iure lege ferendi, et etiam constat de lege quantum ad se sufficienter promulgata, et dubitatur tantum utrum etiam mihi sufficienter sit promulgata, et an ius tale superiori queniat ut me etiam per illa promulgatione velit ~~promulgare~~ obligare, te melior est conditio superioris, qui eo ipso quod superior sit, in huiusmodi casu erit in possessione: quapropter non est veritati consentaneum quod dicitur, quia te libertas esset in possessione, non enim libertas sed ius superioris est in possessione. et his quoque promulgatio ad leges singulas requiratur satis constat. Sit

Sectio 4ta.

An legum humanarum virtus dependeat ab acceptatione populi?

Non est dubium quin lex tum naturalis tum divina positiva ab acceptatione populi neutiquam dependeat. 120.
Cum enim potestas legislativa divina ab hominibus accepta non sit, sicut neque ipsa lex naturalis per homines posita est, sed potius humana societas ratio et potestas omnis quod participatum a Deo sit, et redundet quasi quaedam aeternatio in ius naturae tanquam in primum honestatis principium, satis apertum est, quod lex sive naturalis sive divina ab hominum acceptatione dependere non possit. Dubium quoque procedit de lege humana tantum et quidem ex hoc motivo, quod potestas legislativa humana sit quidem a populo in principem translatum, et ideo quia unumquodque in suum principium videtur redundare, satis probabile videtur, quod ut ista potestas in effectu vim suam sortiatur, per consensum populi, necessum sit ut eius constitutum rati habeatur. et quamvis hoc ratio per se tantum de iure humano civili loqui probatur, tamen quaestio etiam ad leges pontificias terminatur, et sic universaliter de legum humanarum virtute indagatur, an eam dependeat ab acceptatione populi, ita ut antequam eam populus acceptet, lex non obliget?

131. Assertio 1. quia potestas pontificia condendi leges a Christo immediate in autma contulit
e, potestas autem episcoporum immediate a Christo Vicario et mta a populo, leges pontificum
et episcoporum aliorumque Ecclesiarum prelatorum, si iusta fuerint, obligant ante eas acceptatione
populi, et indeficienter ab ea vim suam habent. Cuius ratio et fundamentum est quia iuxta doctrine
importatae, scil. quia potestas hoc principaliter leges condendi non est assumpta a populo, sed
immediate limitatae tradita a Deo, et agnitis de iure divino illa verba mo-
nstrata: pasce oves meas tibi dabo claves quodcumque ligaveris super terram erit ligatum
ratio cur a quibusdam dicit leges condere ab acceptatione populi, in eo consistit quia alias
hoc potestas leges condendi ab ea haberet in principio nisi tantum conferre si populus
in lege consensisset, quod ratio in legibus pontificiis contingere non potest ut patet quia
ea a populo communicata non est pontificia potestas. protinus de eo meliori modo
Ecclesia et Christi eius pontifices immo potestatem condendi leges absolute credit, quo
potuit, atque meliori modo utilitati spirituali potestate ea condendi ter a populo potuit certe enim
ad certa gubernatione expedien non videbat, ut leges a populi acceptatione dependerent
quia sic fore iusta leges effectu suo privarentur per vitia et iniquitatem populi dirigi
nolentis: quod ex. Sed non obstinat quod magna sit difficultas de legibus pontificiis, quas con-
condendi potestas immediate a Christo Deo et non autma populo, unde negare breviter sit et non est
ratio aequitatem assignabilis quod pontificia potestas condendi leges aliorumque Ecclesiarum prelatorum
eatenus sit ligata, ut ab populi consensu bonum virtutis sua obtineret. quod recte indicat
quia hoc potestas ad hunc consensum non ternat.

132. Assertio 2. nequaquam leges civiles, sic legendo dependent ab acceptatione populi, adeoque ~~[illegible]~~
acceptat sunt non ut accepta populi lege, sed in alia conditione affectu non definiat, obligare non ~~[illegible]~~
definit. Ratio 1. mo. quia non affectat de conditione huiusmodi facta, quo communitas in principio fuit
potestas condendi leges, quod leges principii non obligarent nisi populo acceptante. et pro-
derea non fuit expedien ut hoc conditio fuerit, quia sic fortissime in aliquo duraverit
ci bonum commune non posset utiliter dirigi, et tunc leges prima utilis sua effectu amittent

[illegible] ipsi legislatori et lex è in potestate, et [illegible] tenendum è, qd [illegible] non subest, sed legis etiam civilis obligent quoad eas, ea non auferant. Ratio è ex dogmate ubi nil exceptum è, omnis contractus potestas in principe relatae plata credatur ita ut [illegible] sit plenum in legibus populum obstringere, qd si autem penes principem è totum in legibus obstringere populum approbatur, cur ego credarem in eiusmodi quitate si populus aut est limitatus esse. probata è in statuta iuris eiusmodi populus quisque profunxit, quo tono omni melius quitatis è autem omni nouel. dubio, quia melius quitatis, ubi hoc quitatis non illgit, quia non illa facile stringeret ut a prima lege populus diuro Cervinis effectu suo frustraret. in fuit videl. [illegible] asserti obligendi ex hoc, qd dato etiam et in questo, quia quitatis [illegible] fuit filiberta, ea tn non videtur principes profuisita, et quia iure belli singula fere regna ab uno dono ad alterum diffuerunt, eod iure belli principis iniquissimo iure principis aequitatis quae ad videndum non abstrondarunt latae evincere, qd legis principem ab auctoritate populi minime dependent. Hoc quid verum è ut dicit iuris consulti: leges instituunt cum mulgent, et firmant cum moribus utentium probant, verum ipsa firmitas è ex ipsis firmitas facti non autem firmitas iuris, vnde etiam ad iuris fuit lege moribus utentium probant fuit non, tn si legislator in sua voluntate stetit, obligare non definiunt. quo etiam in parte fuere videl. sentiae illae ab Alexandro 4. anno 1655. reprobata in hoc verba Bronz, populus non peccat et nisi abstrahat ea non recipiat legem a principe promulgatam. eo ipso etiamsi pontifex hanc sentiam reprobavit, videl. quia nostra sentia approbavit qd hoc ab auctoritate populi non dependet.

Quamvis autem de omni lege auctoritas populi in ea quia, tamen eos qui lege quod data non 123.
auferunt, non platim arguendo quasi ab eo, iusta quoque ratio poscit subiec, quae superiori intimata legis recita, tobit obligatione non illo quia eam populum non auctoritatem, sed quia pro ratione non recita superior populo illum ab obligatione legis exemisse ex sese, ad qd rationibus efficiendum affirmat, qd superior fuit lege non auctorata, sed ipsa eam ex reclamatione legis tn pugit subditis huiusmodi ad servanda lege gravera, dum scilicet dum enim non poterit facere et tn non facit, tunc ex sententia ratione profitetur. Ubere et subditis eius de obligatione legis relinquere. et ideo è qd gilium prin.

solum qd extra mora fuit recepta non, trans Tyberim non obligat, nonnisi ex omni illud non est recepta fuit, qua illud fuit recusatum, et si vellet ad illud servandum se obligare, et tn non obligat, quia neq; carpit in observatione eius, adeoq; recte ex conscientia censet eos in obligatione conclusos non intendere. Similiter, dum recepti decreto aliqs intrarent: Decisi reservati in agendis non exceptis, et cis Rhenum in Brigovia non recepti, qui non obligant: sitq; qd plures audivi a viris fide dignis in veritate subsistit, qd eorum observandorum moralis impossibilitas adnata fuerit quamprata, et Roma eo ipsa diro protestata, ut vnum fuerit Institutum ab cis Rhenum non receptata, neq; tn vellaeri recepto ad illos assumendos obligavit: quorum enim in Rhedis Curialibus fuit admissus adoriendis, quemq; illi Cons. appositi sint, non tn assumunt in iuvenum illigatis, sequitur ergo ab eo Rhenum parte eundi Rhedo quinitis imperiunt, non alia ratione dari videntur, qm ubi ibi ex recepti sint, ibi etm eorum servandorum notitia habetur: quo etm ex hoc videtur iam ee ipsa eos cis Rhenanos profuisse.

124. Sed quis qd non go tempus requiratur, ut lex non admissa non profuisse abrogetur? et varii varie sentiunt. Samormitanus fidelissimus ut refert Amicus hic disp. 5. qu. 5. n. 100 ait Superior fuit et tolleratur, et se diebus aut triginta, qui Superior recepit et non abrogavit, lex cessat abrogata: vel ignoratur et se requirit tempus 40. annorum. Sed Felinus ut illud refert Amicus ille mihi placet, et ipse ait ignorante Superiore sufficere decennium. Ego vero ait Superiore etm ignorante satis ee generale inobservantia legis publicatae, manifestata quia ad hoc sufficit certus quasi principis ex presumpta ipsius sua ita Felinus. mihi autem placet qd eos loco tradit Amicus in hac verba: ergo si dicitur non vel inobservantia legis ee ex dea revocabili; et se vera ee hac ultima Felini opinio, eo qd se lex presumit lata subsistere si populus ex revocabili ea non dissenserit: vel non ee ex revocabili ea, et se si princeps fuit et tolleratur sufficiunt tot anni qt morali satis ad presumendum tacitum assensum principis: si ignorat illud tempus mea sententia videtur, qd sufficit ad quendam introducendam qd fere ee 10. annorum ita Amicus et hoc mihi placet dicere, ut enim alibi

docebit in hoc tractatu quietudo etiam jure illicite introducta postqm̃ regnavit,
qui sui difficultate tamen laxè et sine quanto observari potuit. ex his
Infertur, imo qd omnis lex absolute à superiore lata in quibus abusus tatione 125.
populi vim sua obtineat, et ideo stabilet de hac absoluta superiori voluntate
quicunq; ea usu n̄ probet, quia quia gra lege prohibente fuit, tn̄ ordinariè
bona fide de lege tuna tacita conditio sumatur, nisi ex rationabili cau populus eam
n̄ admiserit: qui hoc ge intervenente rationabile causam quod respectu legis et eius ob-
ligatio suspendit, interest tn̄ ut hoc cau gloriam coram superiore probet, et si reic-
ta ab eo n̄ fuerit, legis obligatio usq; ad tam cau reiciatur, n̄ tacitus dominus gaudere
debet, qd si vero dominus ratione illa gra lege etiam dura n̄ admiserit, sed
ad executione eius dissuadeat, lex in obligatione durat, quidni in ea iniustitia non
appareat lege prosecuti ff. qui eta abrog sui enim voluntate et eius superiori
ex in possessione. ex hoc illato sequitur aliud fit. qd posteri n̄ observantes legem
a maioribus n̄ admissa, quidni tamen iniustitia in n̄ admissione legis eiusdem n̄ appareat
iustè presumunt lege jmo ex rationabili cau n̄ admissa, et si à penata dimissa-
bantur ~~sequam~~ sinergo ipsi lege adimpleant. 3. inferitur qd si pars communi-
tatis aliuius legem angulet etiam ad ea pars minor teneat, pars enim minor sequi
maiorem fuit auctoritas summa pale, n̄ autem viciissim. sed hic.
Obiciari potest quoniam fit vida pars maior contraria pro tota et minore on 126.
fit pars maior diuisa respectu totius ditionis, quo pertinuit eius subiecta ē,
on vero diuisa tn̄ respective ad una respublica, una regione, unum regnum,
unum locum pro prius videtur docere Valentia i. 2. disp. 7. q. 5. alterum vero docet
Salas disp. 19. sect. 2. a. 2. p. 5. c. 4. q. 13. Armis disp. et sect. 5. n. 98.
fit. qd diuisa respective ad tanta respublica pro n̄ autem ad tota ditione. mihi videtur
ē Minorem disputandum vel legis pt uniuersales pro tota ditione vel pt totis pro
uno tn̄ regno respublica pro et quia si legis lata pt pro uno tn̄ regno respublica
sic videtur ratione qd n̄ sit respiciendum ad tota ditione, sed tn̄ respective ad
regnum et respublica, sicut etiam obligatio n̄ ē ad tota ditione, sed tn̄ ad regnum
respublica si vero lege pt uniuersales, et uniuersum gaudeant totis pt sui pro

tota ditne sive pro uno toto regno, advertendum est ad diversos mores regnorum variorum aut eiusdem regni variarum provinciarum, et sic dicendum, quod non sit respiciendum neque ad locum, neque ad tota ditne aut regnum, sed ad aequalitatem morum ita ut si inter eos quorum est aequalitas morum, pars maior lege acceptet, trahat minorem, et lex obliget omnes, si vero respiciat dicendum sit ut supra: cum enim lex sit quaedam ligatura et regula morum, ad mores non autem ad numerum subditorum aut locum eorum videtur esse respiciendum, et hoc quidem verum apparet non solum circa leges civiles sed etiam pontificias, ex diversitate morum quippe multae bullae pontificiae in aliquibus vigent regionibus, quae non vigent in aliis, sic multae in Italia vim suam obtinent, quam in Germania, Gallia etc. non habent et simile est de legibus civilibus, igitur mores et aequalitas eorum respicienda est non autem multitudo locorum, et hoc quidem ex dictis ita elucet ut quantum arbitror veteriori probatione non eget.

127. Ex hucusque dictis etiam patet quod ad rationem in contrarium in 6. sectionis n. 120. posita dicendum sit, negandum etenim est, quod ex hoc quia a populo principem potestate condendi leges accepit, iure subiugatur conditio hoc si populus acceptet huiusmodi enim conditio bonae gubernationi dignoscitur aperte obesse, dum sic populus non a potestate gubernantis, sed potius gubernans a voluntate populi gubernandi desideret, quod contra omnem videtur esse rationem, et potius ubi aliud expresse non habetur, illud populus omne suum ius ita in principem transfudisse, ut rationem iustitiae ipsum pro necessitate boni communis rationem suum dirigeret arbitratum, et hoc certe mihi verius factum videtur ex positis supra rationibus, quamvis non negarim, quod absolute loquendo populus ius acceptandi sibi reservare potuisset, hoc tamen fieri minus pro bono communi congruisset. Sed his satis patet quod de legibus earumque acceptatione ratione populi tenendum sit: quapropter hanc sectionem et cum ea articulum totamque hanc rationem terminamus quaestionem.